

Sygn. akt III AUa 2388/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 sierpnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Ireneusz Lejczak (spr.)

Sędziowie: SSA Stanisława Kubica

SSA Barbara Staśkiewicz

Protokolant: Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 3 sierpnia 2016 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku **B. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.**

o emeryturę

na skutek apelacji B. M.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 sierpnia 2015 r. sygn. akt IX U 1182/14

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 28.08.2015 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie wnioskodawcy B. M. od odmawiającej mu prawa do emerytury decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z 22.05.2014 r. Orzeczenie to poprzedził na następujących ustaleniach: B. M., ur. (...), w dniu 6.05.2013 r. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. wniosek o emeryturę. Na dzień 1 stycznia 1999 r. posiadał ogólny staż pracy wynoszący łącznie 28 lat, 10 miesięcy i 16 dni. Pozwany organ rentowy uznał staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych w wymiarze 2 lat 9 miesięcy i 18 dni. Okresy zatrudnienia wnioskodawcy, które wskazywał on jako wykonywane w warunkach szczególnych to:

- od 06.05.1968 r. do 31.07.1971 r. we (...) Przedsiębiorstwie (...) we W. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach pomocnika montera samochodowego; w tym okresie wnioskodawca uczęszczał również do (...) Szkoły (...) we W. w zawodzie mechanik pojazdów samochodowych w systemie wieczorowym,
- od 06.08.1971 r. do 26.07.1974 r. w (...) Oddział we W., w tym w okresach od 06.08.1971 r. do 26.04.1972 r. oraz 28.06.1974 r. do 26.07.1974 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wnioskodawca wykonywał prace w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych na stanowisku mechanika pojazdów samochodowych. Okresy te w wymiarze łącznym 9 miesięcy i 20 dni zostały zaliczone przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji

do stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze; w czasie powyższego zatrudnienia wnioskodawca w okresie od 27.04.1972 r. do 15.06.1974 r. odbywał zasadniczą służbę wojskową (2 lata, 1 miesiąc i 19 dni);

- od 26.07.1974 r. do 17.05.1975 r. w Przedsiębiorstwie (...) we W. jako kierowca;
- od 21.05.1975 r. do 13.08.1975 r. w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy Usług (...) w O. jako kierowca,
- od 1.09.1975 r. do 15.05.1976 r. w Wojewódzkim Zakładzie (...) we W., Oddział w O. jako kierowca samochodu ciężarowego;
- od 16.05.1976 r. do 30.10.1976 r. w Spółdzielni (...), Oddział w O. jako kierowca samochodu ciężarowego;
- od 24.11.1976 r. do 4.02.1979 r. Przedsiębiorstwie (...) we W. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego;
- od 06.02.1979 r. do 05.05.1979 r. w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o. o. we W. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego;
- od 3.10.1980 r. do 31.08.1987 r. w Zakładzie Budownictwa i Produkcji (...) Oddział w D. na stanowisku kierowcy w Dziale (...), z wyłączeniem okresów od 20.08.1984 r. do końca lutego 1986 r., w którym pracował jako ślusarz w warsztacie mechanicznym, oraz od 27.07.1987 r. do 26.08.1987 r., w którym, po długotrwałej chorobie, zostały mu powierzone obowiązki dozorca na portierni;
- 01.09.1987 r. do 31.05.1989 r. w Przedsiębiorstwie (...) Oddział we W. jako kierowca samochodu ciężarowego, który to okres zaliczony został przez organ rentowy do stażu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (1 rok, 9 miesięcy).

Przy tych ustaleniach uznał Sąd Okręgowy, że kwestią sporną w niniejszej sprawie było ustalenie, czy wnioskodawca posiada wymagany przepisem § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.), co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach ponieważ wypełnienie przez niego pozostałych warunków, określonych w art. 184 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.), było bezsporne. Na podstawie analizy dokumentów dotyczących zatrudnienia wnioskodawcy i zeznań wnioskowanych świadków oraz wnioskodawcy uznał Sąd Okręgowy za udowodnione przez niego okresy zatrudnienia w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego (o ładowności powyżej 3,5 tony), to jest: od 1.09.1975 r. do 15.05.1976 r. w Wojewódzkim Zakładzie (...) we W., od 16.05.1976 r. do 30.10.1976 r. w Spółdzielni (...), od 24.11.1976 r. do 4.02.1979 r. Przedsiębiorstwie (...) we W., od 06.02.1979 r. do 05.05.1979 r. w Przedsiębiorstwie (...) Sp. z o. o. we W., od 03.10.1980 r. do 19.08.1984 r., od 01.03.1986 r. do 26.07.1987 r. oraz od 27.08.1987 r. do 31.08.1987 r. w Zakładach Budownictwa i Produkcji (...). Tym samym te okresy stanowiły okresy pracy w warunkach szczególnych wymienione w Wykazie A , Dział VIII , poz. 2 załącznika do rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r. Zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych podlegał również, w ocenie Sądu Okręgowego, okres zasadniczej służby wojskowej od 27.04.1972 r. do 15.06.1974 r. (2 lata, 1 miesiąc i 19 dni). W tym zakresie powołał się Sąd na wykładnię art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21.11.1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220 ze zm.) zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r. (II UK 125/11). Wymienione okresy wraz z uznanymi przez organ rentowy okresami (2 lata 9 miesięcy i 18 dni) nie dawały jednak łącznie 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Nie znalazł podstaw sąd I instancji do uznania za okres pracy w warunkach szczególnych czas zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) i w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy Usług (...) Oddział w O. ponieważ wnioskodawca nie przedstawił jednoznacznych dowodów wskazujących na zatrudnienie w tych zakładach pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego. Nie uwzględnił również Sąd części okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach Budownictwa i Produkcji (...) Oddział w D.. Uznał bowiem Sąd, że nie zasługiwały na wiarygodność zeznania świadków i wnioskodawcy w tej części w jakiej pozostawały w sprzeczności z dokumentacją pracowniczą, tj. kartoteką zarobkową za rok 1986, z

której wynikało, że wnioskodawca od dnia 20.08.1984 r. był zatrudniony jako ślusarz w warsztacie mechanicznym, oraz że ponownie został zatrudniony jako kierowca w Dziale (...) w dniu 01.03.1986 r., oraz z angażem z dnia 25.07.1987 r., potwierdzającym przeniesienie wnioskodawcy na okres od 27.07.1987 r. do 26.08.1987 r. na portiernię w charakterze dozorca. Podniósł dalej Sąd Okręgowy, że przeprowadzone postępowanie dowodowe nie wykazało w sposób nie budzący wątpliwości, że w okresie od 06.08.1968 r. do 31.07.1971 r. B. M. stale oraz w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w warunkach szczególnych w kanałach remontowych. Dowodem na tę okoliczność nie mogło być przedstawione przez wnioskodawcę zaświadczenie o pracy w warunkach szczególnych, gdyż nie zostało ono wystawione przez pracodawcę lecz przez przechowawcę dokumentów. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków, powołanych na powyższą okoliczność, E. I. oraz A. M., którzy jako rodzeństwo wnioskodawcy są zainteresowani korzystnym dla wnioskodawcy rozstrzygnięciem. Podkreślił przy tej ocenie Sąd, że w tym okresie świadkowie mieli po ok. 8-11 lat. Z tego względu oraz z uwagi na znaczny upływ czasu trudno było przyjąć, aby świadkowie mieli pełną wiedzę co do charakteru pracy wnioskodawcy. Zwrócił też uwagę Sąd na to, że świadek E. I. wiedzę na temat charakteru pracy wnioskodawcy miała uzyskać wyłącznie od ich ojca, zaś świadek A. M. - na podstawie kilkukrotnych odwiedzin brata w miejscu pracy. Przy ocenie mocy dowodowej zeznań powyższych świadków oraz wnioskodawcy, Sąd wziął pod uwagę okoliczność, iż wnioskodawca w momencie podjęcia zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) we W. miał 15 lat oraz że w czasie zatrudnienia podjął w systemie wieczorowym naukę w (...) Szkole (...) we W., do której uczęszczał w okresie od 01.09.1968 r. do 26.06.1971 r. Do dnia 17.09.1970 r., tj. do ukończenia 18 lat, miał więc status pracownika młodocianego, do którego miały zastosowanie przepisy ustawy z dnia 02.07.1958 r. o nauce zawodu, przyuczeniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz wstępnym stażu pracy (Dz.U. Nr 45, poz. 226 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym (Dz.U. Nr 64, poz. 312 ze zm.). Okoliczności sprawy, zasady doświadczenia życiowego, dotyczących m. in. kontroli przeprowadzanych w zakładach pracy, obostrzeń i sankcji w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących zatrudniania, bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników młodocianych wskazują na niewiarygodność twierdzeń wnioskodawcy, że w powyższym okresie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w kanałach remontowych. Mając zatem na względzie, że wykazany w postępowaniu dowodowym okres zatrudnienia w warunkach szczególnych był niższy niż 15 lat uznał Sąd okręgowy odwołanie za bezpodstawne i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc odwołanie to oddalił.

Wyrok ten zaskarżył w całości apelacją wnioskodawca zarzucając orzeczeniu naruszenie art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 227 kpc poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów polegające na dokonanie jej w sposób dowolny poprzez przyjęcie, że wnioskodawca nie pracował w warunkach szczególnych w okresach:

- a) od 6.08.1968 r. do 31.07.1971 r. podczas gdy z zeznań świadków i wnioskodawcy oraz przedłożonej dokumentacji wynikało, iż w tym czasie wykonywał on stale i w pełnym wymiarze w pracę na stanowisku montera samochodowego w kanałach remontowych;
- b) od 26.07.1974 r. do 17.05.1975 r., podczas gdy z zeznań wnioskodawcy oraz przedłożonej dokumentacji wynikało, że został on przyjęty do pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego;
- c) od 21.05.1975 r. do 13.08.1975 r., podczas gdy z zeznań wnioskodawcy wynikało, iż pracował on jako kierowca samochodu ciężarowego, a przyczyną nie odnotowanie tej okoliczności w dokumentacji pracowniczej było nieobowiązanie w tym okresie rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze;
- d) od 20.08.1984 r. do 1.03.1986 r., podczas gdy z zeznań świadków oraz wnioskodawcy wynikało jednoznacznie, że w tym okresie pracował wnioskodawca jako kierowca samochodu ciężarowego, mimo omyłkowego wpisania przez pracodawcę stanowiska pracy „ślusarz”. Na okoliczność pracy wnioskodawcy w tym okresie w warunkach szczególnych wniósł apelujący o dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków: J. G., J. K. i E. P.. Przy tak uzasadnionych zarzutach wniósł apelujący o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury zgodnie ze złożonym wnioskiem i zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja była bezzasadna albowiem sąd I instancji dokonał prawidłowych istotnych ustaleń, wyprowadził z tych ustaleń właściwe wnioski oraz stosując odpowiednie przepisy trafnie rozstrzygnął sporną sprawę. W szczególności sąd II instancji podzielił zaprezentowaną przez Sąd Okręgowy ocenę dowodów dotyczącą okresu zatrudnienia wnioskodawcy od 06.05.1968 r. do 31.07.1971 r. we (...) Przedsiębiorstwie (...) we W.. Jest to o tyle istotne, że wszystkie pozostałe rozpatrywane okresy zatrudnienia wnioskodawcy (tak uwzględnione przez sąd I instancji i organ rentowy jak i nieuwzględnione jako praca w warunkach szczególnych) wynosiły łącznie 14 lat 1 miesiąc i 1 dzień. Oznaczało to więc, że wykluczenie w całości okresu od 6.05.1968 r. do 31.07.1971 r. z okresów zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych, uniemożliwiało wnioskodawcy uzyskanie spornego świadczenia bowiem bez tego okresu zatrudnienia nie był on w stanie wykazać 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych i w szczególnym charakterze. W świetle tego zbędne było przesłuchanie świadków wnioskowanych w apelacji, gdyż żaden z nich nie był wnioskowany na okoliczność zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od 6.05.1968 r. do 31.07.1971 r.

Zarzuty apelacji dotyczące wadliwości ustaleń odnoszących się do zatrudnienia wnioskodawcy od 6.05.1968 r. do 31.07.1971 r. w przedsiębiorstwie (...) było nieuzasadnione. W szczególności wbrew tym zarzutom słusznie przyjął Sąd Okręgowy, że wnioskodawca nie tylko nie przedstawił żadnego dokumentu wskazującego na to, że w tym czasie pracował w warunkach szczególnych, lecz też nie wskazał żadnego dokumentu uzasadniającego jego twierdzenie, iż pracował w tym czasie, stale i w pełnym wymiarze, w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych i szynowych (wykaz A dział XIV poz. 16 stanowiący załącznik do cytowanego wyżej rozporządzenia z 7.02.1983 r.). Także w apelacji skarżący nie powołał się na żaden dokument tego dotyczący prócz Zaświadczenia Przechowawcy z 1.02.2014 r. Dokument ten nie dowodzi niczego innego niż to, że w ocenie osoby przechowującej akta osobowe wnioskodawcy dokumenty te uzasadniają uznanie zatrudnienia wnioskodawcy w warunkach szczególnych. Słusznie zatem uznał Sąd Okręgowy, że dokument ten nie jest świadectwem wykonywania pracy w warunkach szczególnych, o którym stanowi § 2 ust. 2 cyt. rozporządzenia z 7.02.1983 r. Prawidłowo ocenił też sąd I instancji pozostałe dowody na okoliczność rodzaju wykonywanej w tym okresie przez wnioskodawcę pracy. Podkreślenia w tym miejscu wymagał fakt, iż tymi dowodami były wyłącznie zeznania wnioskodawcy oraz brata i siostry wnioskodawcy. W ocenie Sądu Apelacyjnego dla oceny przydatności zeznań rodzeństwa wnioskodawcy miał przede wszystkim fakt, że w czasie, którego dotyczyły te zeznania świadkowie ci byli dziećmi i wiedzę o pracy wykonywanej wówczas przez wnioskodawcę uzyskali w głównej mierze z relacji wnioskodawcy oraz innych osób. Z zeznań brata wnioskodawcy - A. M. wynikało, że odwiedził wnioskodawcę w pracy 2-3 razy natomiast siostra wnioskodawcy E. I. w ogóle nie widziała wnioskodawcy przy pracy, a całą wiedzę o rodzaju prac przez niego wykonywanych czerpała z opowieści ojca. W tym miejscu podnieść należało, że praca w warunkach szczególnych opisana w wykazie A dział XIV pkt 16 załącznika do cytowanego rozporządzenia z 7 lutego 1983 r., to praca, przy wykonywaniu której stałym i jedynym stanowiskiem pracy pracownika jest stanowisko ulokowane w kanale remontowym, a praca w kanale remontowym należy do podstawowych obowiązków pracownika. Wobec tego w żaden sposób nie było można uznać za wystarczająco uwiarygodniających relację wnioskodawcy o jego stałej pracy w kanałach remontowych zeznań świadków, którzy wcale lub okazjonalnie widywali go przy pracy - w szczególności, gdy są to jedyne źródła dowodów na tę okoliczność. Niezależnie od powyższego za logiczny należało uznać wywód sądu I instancji, że wnioskodawca, jako dopiero zdobywający jakiejkolwiek umiejętności młodociany pracownik, wykonywał wszelkie prace pomocnicze, na co wskazywało choćby jego stanowisko pomocnika monterów samochodowych. Uzasadniony był zatem dalszy wniosek, że na tym stanowisku pomocniczym wnioskodawca asystował i pomagał przy wykonywaniu wszelkich prac monterskich, w zależności od potrzeb i poleceń otrzymywanych od monterów, a tym samym nie można było przyjąć, że prace te dotyczyły tylko czynności wykonywanych w kanałach remontowych. Wreszcie zasadnie przyjął Sąd Okręgowy, że w świetle obowiązującego w spornym okresie prawa wnioskodawca, jako młodociany pracownik kontynuujący naukę, nie mógł być zatrudniony stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych. Z treści art. 13 ust. 3 ustawy z 2.07.1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz.U. Nr 45, poz. 226 ze zm.) wynikało, że do czasu pracy młodocianych wliczał się czas doksztalcania określonego w art. 12 ust. 2 i 3 bez względu na to, czy nauka odbywała się w godzinach pracy czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo. Oznaczało to zatem, że czasem pracy wnioskodawcy (do ukończenia przez

niego 18 roku życia) był też czas pobierania przez niego nauki - co wykluczało w pełnym wymiarze świadczenie pracy w warunkach szczególnych. W myśl natomiast postanowień rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym (Dz.U. Nr 64, poz. 312) zabronione dla młodocianych były prace wykonywane w pomieszczeniach poniżej gruntu i prace w garażach oraz przy zdejmowaniu i zakładaniu kół i opon samochodowych (por. pkt 48 i 221 wykazu). W świetle powyższego uznać należało, że wnioskodawca nie wykazał wykonywania pracy w warunkach szczególnych w okresie od 6.05.1968 r. do 31.07.1971r., a tym samym nie udowodnił spełnienia przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Wobec tego apelację należało, jako bezzasadną, oddalić (art. 385 kpc).

SSA Stanisława Kubica SSA Ireneusz Lejczak SSA Barbara Staśkiewicz

R.S.